

Péntek Imre

Eurégiós tárlat – harmadik alkalommal

Térségünkben több, határokon átnyúló képzőművészeti szerveződés is található. Művésztelep, szimpózium, biennálé egyaránt akad köztük. Néhány a rendszer-váltás időszakában szűnt meg, mások éppen ekkor indultak. Kivételes helyet foglal a Lendvai Nemzetközi Művésztelep, mely több mint harminc éve talpon tudott maradni, a változó körülmények közepette, s zalaegerszegi GébART-i művésztelep is az idén 17-dik évébe lépett. Csak sajnálni lehet, hogy a Dél-Nyugat Pannóniát felölelő (horvát, magyar, osztrák és szlovén alkotókat megszólító) Nemzetközi Kisplasztikai Biennálé mögül elfogyott a támogatás, de hasonlóan a múlté az Alpok-Adria – főként a Szombathelyi Képtár szakmai háttérével működő – kiállítás sorozat is. A muraszombati kisplasztikai triennálé szintén fontos szerepet játszik ebben a képletben, a maga európai kitekintésével. Ebbe a körbe tartozik a Zalai Művésztelep sajátos képződménye, mely egy-egy településre hívott meg határon túli magyar és nem magyar művészeket, erősítve az összetartozás gondolatát. Az újabbak között tarthatjuk számon a Cicelle Művésztsárság tárlatait, a RégióArt (a MAOE vasi tagjainak) kiállításait vagy az Alpok-Adria-Pannonia formációt, melyet az osztrák képzőművészeti szövetség alelnöke, Elisabeth Ledersberger-Lehoczky szobrászművész hívott életre, éppen az idén. De említetnének az Első Szombathelyi Faszobrász Szimpóziumot

is, amely az Asztrofizikai Observatórium invitálására, az űrkorszak 50 éves évfordulója inspirációit kínálta fel az olasz, német, magyar művészeknek. Sajnos, az új formációk gyakran nélkülözik a szakmai és intézményi háttérrel, s ami még fontosabb: kultúrpolitikai támogatást. Tartós fennmaradásuk, színvonalas működésük bizonytalan.

Ezért örülhetünk annak, hogy az Európai Unió regionalizációs politikájából született nyugat-magyarországi Euregio Kunstpreis – Eurégió Művészeti Díj és Euregio West/Nyugat Pannónia kiállítás immár 6. éve kerül megrendezésére, Győr-Sopron-Moson, Vas, Zala megyék és Burgenland tartomány összefogásával. A beadott munkákat négy tagú zsűri bírálja el, az idén dr. Gálig Zoltán (Szombathely), dr. Kostyál László (Zalaegerszeg), Székely Zoltán (Győr) és dr. Rudolf Götz (Eisenstadt) művészettörténészek végezték ezt a felelőségteljes munkát. A biennálészerűen jelentkező tárlat és díj népszerűségét mutatja, hogy 186 művész 409 alkotásából kellett kiválasztani a kiállításra kerülő 60 festményt, grafikát, szobrot, plasztikát. A tárlat megnyitójára a zalaegerszegi Göcseji Múzeumban került sor, majd az új kollekciót Szombathelyen, Győrben és Eisenstadtban is láthatja a közönség. Nem mellékesen: a megnyitón már kapható volt a színvonalas katalógus is, megfelelő információkat kínálva a kiállító művészekről.

Milyen tendenciákat figyelhetünk meg a művek között tallózva?

Érdekes, hogy a két évvel ezelőtti, nagyobb anyagot felvállaló tárlaton meghatározó volt a burgenlandi festők-szobrászok szereplése. Az új „merítésben” viszont elég gyengén szerepeltek. Érthetetlenül kevés a szobor és plasztika. (Sajnálatos, hogy több ismert szobrászmű-

vész munkái nem nyerték el a zsűri tetszését, mások, a korábbi tapasztalatok alapján, nem is próbálkoztak.) Ami az új generáció színrelépésével várható volt: a különböző egyetemeken végzett fiatalok előretörése és színvonalas szereplése. S persze, továbbra is hódít a fotórealizmus.

Maradjunk is ennél. A burgendlandi Judith Horvatis, korábbi díjazott, a mostani tárlaton szerényebb anyaggal képviseltette magát, dekoratív, élénk színekkel festett tájképe nem igazán győzött meg. Bernhard Dörner Istenkiáltó párja már hatásosabb mű, az artikulálatlan kiáltás eltorzult (arc)vonásainak naturalisztikus megfestésével. A győri Könyves Borbála „retroja” (Photoshop Lady, Retro) a vonulatból inkább a formai elemeket vette át, hiányzik az a fajta érzelmi telítettség, ami valóban a múlt életérzéséről szólna. Dobosi László (Gyenesdiás) szolid mesterségbeli tudással „vette a gátat”: bicikliző cigány alakjait „elkapó” szociózsánere inkább csak „jelzéses” dokumentáció. De annak jó. Vadvári Katalin (Győr) hiperrealista „étkészlete” (Vacsora után) szintén csak bravúrosan kivitelezett formai játék. Mészáros Szabolcs (Szombathely) a folyók és vízi vegetáció spirituális atmoszféráját kutatja, kétes sikerrel. Csalódást keltett Gyécsek József (Szentgotthárd), Emlék puzzle III. című képe inkább csak ötlet, a felbontott, érdektelen részletekből „nem áll(hat) össze” a valódi mű. A burgendlandi Florian Lang pedig a tömeg/kultúra delíriumos látomását vitte vászonra, kritikusan idézve fel a képernyőhöz láncolt, szuggerált embercsoport kiszolgáltatott anonimitását. Vitáris József (Győr) a bur-

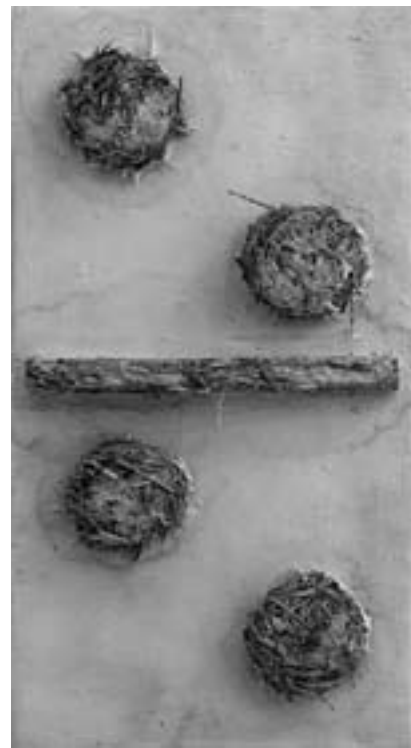
nuszokból összeálló fehér textúrával játszik el, amikor az ebből előtűnő fekete arcokkal, kezekkel próbál drámai hatást kelteni, nem igazán sikeresen. (Menekültek a táborban) Szántó István díjazott műve, Kicsi vagy Nagy kétségtelen trouville-ja, hogy baseball sapkás gyermek-arc sötét sávjából elderengő szemek a rejtőzés és kitarulkozás kontrasztját képesek megjeleníteni.

Ide sorolhatók a különböző print-technikával készült, vagy azt utánzó, raszteres felbontást imitáló művek. Josef Sattler sajátos „új pontilizmusa” az emberi testrészek metszeteivel végez különböző, analitikus eljárásokkal dolgozó (monokróm) festői műveleteket. A mosolyra húzódó száj vagy testhez simuló kéz felbomló látványa mintegy modern fotófossziliaként jelenik meg a képen. Talányosságával tűnik ki Dana Urda festménye, a kék árnyalatokkal, fényreflexekkel vibráló festménye, a Rögös út. A köves útfelületre helyezett leterített, üres asztal, valamiféle áldozati oltár, főként, ha a kereszt alakú fénycsíkra tekintünk.

Nagy Csaba (Bük) ember nélküli, tárgyias előadasmódja is ebbe a kategóriába tartozik. A Kert X. a pázsit zöld textúrájába ékelődő, szürkés kavicsokból készült alakzatot tár elénk, hatásosan. Az üres tér festői problémáit (tonalitás, tágasság) érzékletesen megjelenítő Vojnich Erzsébet nyomán indult el Lányi Adrienn (Szombathely), a maga Csarnok V- jével. A sötét, derengő tónusokkal megfestett csarnokbelső, a tetővilágítás fénylő ablakritmusa az ember nélküli világ „tárgyias” lírájának meggyőző kompozíciója. Reklám-plakátszerű benyomást kelt (szándékoltan) Fűzy Zsuzsa (Győr) Teázás

Dana Urda:
Rögös út
olaj, vászon
90x120 cm

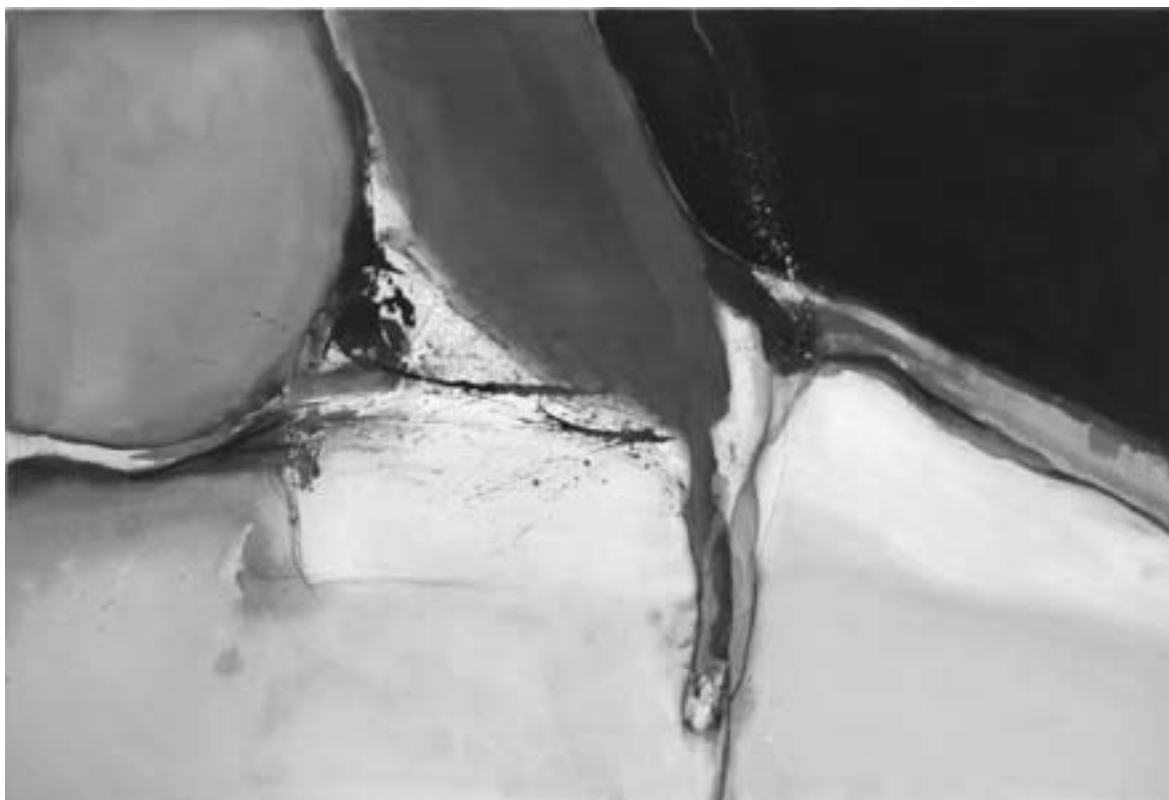
Monok Balázs:
Fészekrakó
program II.
kollázs, vegyes
technika
83x43 cm

című festménye. Az ismétlődő szó-kép, a különböző edények, a tea-szertartás kellékei, s zöldes árnyalatokkal megdolgozott képmező közepén az extatikus női arc – amint a teáscsésze fölé hajol – nos, ez tanulmánynak még elmegy, kiérlelt műalkotásnak aligha. Franz Probst (Hornstein) a Mozart kultusz ellentmondásaira hívja fel a figyelmet, a lazúrosan festett, vörösbe hajló Mozart-portré és a ritmikusan sorakozó Mozart csokoládépapírok kontrasztjával.

A lírai groteszk látásmódot Ágh Edit (Keszthely) és Balogh István Péter (Velemér) festményei képviselték színvonalas alkotásaikkal. Ágh Edit a bibliai „tizenkettő” csoportozatának sugárzó, sűrített vízióját festette meg, meleg, barnás-zöldes tónusokkal, mint egy modern miniatúrát. Balogh István Péter egy lepusztult szobabelső tárgyaival (üres szék, rozzant kályha, vak ablakszem) képes érzékeltetni a magány, elhagyatottság „díszleteit”. Tóth István (Söjtör) „arcimboldós” feje – romantikus természeti motívumokból kiforrva – akár jó is lehetne, ha a festői megvalósítás, felületkezelés (olcsó) manírjai nem zavarnának.

Az „analitikus szemlélet” nem túl fajsúlyos alkotása Kovács Krisztián (Győr) Katedrálisa. Malasits Zsolt újra felfedezi magának Léger szerves formákból építkező kubizmusát. Az Ébredők I. (Az öngyógyító) drasztikusan felnövesztett testformációi, egybefonódó női-férfi alakzata kétségtelenül meghök-

kentő mű, árad belőle valamiféle groteszk vitalitás. Szakmailag „jól megcsináltsága” az, ami kielégítetlenül hagy. A brutista stílus meggyőző példája – s egyben stílusparódiája – Brigitte Weissenbacher Éva, a rossz lányka címmel készített akril-kollázs. A paradicsomi emberpár, Ádám és Éva, valamint a kígyó gyermekrajzokra emlékeztető gúnyoros, síkszerű ábrázolása, már a modern idők csabulásait veszi célba, a háttérben egy primitíven körvonalazott, falfirka autóval. A véletlen és a szervezett struktúra viszonyát vizsgáló művek közt találjuk Bakucz András Útirajzát. A barnás, törött, „megyötört” fakturális képfelület akár egy régi térkép is lehet(ne), de inkább a természeti erők munkálkodásának rajzolata bontakozik ki előttünk. Karner László (Zalaegerszeg) a maga kissé leegyszerűsített, mitikus formavariációival képes (ezúttal is) figyelmet kelteni. Ám vigyáznia kell: az egymásba illeszkedő, brutista Kapuk zsákutcába is vezethetnek. Radics Judit (Zalavég) Különbség című festménye, mint ha egy népi anekdota, közmondás illusztrációja lenne. Feltűnően narratív jellegű, ám a festés jelzésszerű volta, vázlatossága, karikatúrisztikus figurái nem állnak össze, a felhasznált elemek taszítják egymást. Franz Rittsteuer hasonló gondokkal küzd: a narratív cím (Sokasodás) pár naiv jelzéshez, esetleges motívumhoz kapcsolódik (sokszorozódó fák, terhes nő magzattal a méhében), a vörös árnyalatokkal tagolt felület csak bombasztikus, de üres megnyilatkozás. Sebők Éva viszont tud valamit

Marina Horvath:
Cím nélkül
akril, vászon
100x150 cm

Gombos Andrea:
Cím nélkül II.
tölgyfa
60x25 cm

a térről és ezt képi minőségé tudja változtatni. Az Egy másik térben című festménye elmosódó, zöld pontjaival, pászmáival olyan mélységet teremt a képmezőn, mely a végtelenbe tágul/zuhan. Mintha egy csillagászati felvétel fázis részletét látnánk, pedig „csak” egy festői bravúrról van szó. Borbás Helga (Zalaegerszeg) vörös színben úszó képfelülete egy delíriumos lelki-fizikai állapotot igyekszik felidézni. (Képzeld magadnak tengert I.) A gúnyos felszólítás – a kiloccsanó bor és kitörő hányadék közepette – egy emberi mélypontról ad borzongatóan hiteles képet, kuszált, fekete vonalakkal körvonalazva a visszataszító „történet”. Dienstag István(Zalaegerszeg) Bűdös Zoárdja szintén a lelki zavartság visszatükröződése akar lenni, feltűnő, kaotikusan kavargó, esetleges, elbillenő motívumokkal. Marina Horvath (Friedrichshof) cím nélküli festménye az absztrakt expresszionizmus, az abszolút festőiség kissé jellegtelen megnyilatkozása. Henning-Kiss Katalin(Keszthely) Kékek címmel hozta létre a maga festett, konstruktivista objektjét; a kék négyzetben kialakított kis „fiókocskák” adják az egész kompozíció ritmusát, szabályos-szabálytalan eltéréseit. Szilárdi Béla (Rábatöttös) szinkavalkádja a biomorf formákban rejlő és ható természeti erők „leképezése”, a gesztusfestészet eszközeivel. (TÉrMészet II.) Ugyanezt a témát Szócs Géza(Sopron) (nem kéne nevet változtatnia?) Notesz Lapjaim című alukarc-dombornyomás sorozata a minimális „eltérések”, utalások, (el)változások jelenetei/jelenései révén adja vissza. Hasonló minimalizmussal dolgozik Brigitte Weiler (Eisenstadt): vörös-fehér rést

nyitva a szürkés-zöldes, gyűrődésekkel barázdált textúrán. Kiss Ágnes Katinka absztrakt expressziója – Harc a süteményért – szeszélyes formáival, rózsaszín- csokoládé barnáival képes felkelteni az édesség és a rákívánkozás mindent elsőpró élményét. Az analitikus látásmód meggyőző példája Nemes László (Zalaegerszeg) festménye. (Magyar pszicho I.) A lilás-barnás „foszlányokba” rejtett női test: rémült arc, tehetetlen kezek a totális kiszolgáltatottság drámáját jelenítik meg, bravúros festői eszközökkel. Amíg Nemes László lágy, ritmusosan hullámzó felületet alakít ki, addig Stekovics Gáspár (Szombathely) a geometrikus alakzatok szigorú elrendezésének elkötelezettje. Szinte minden képén az elvont, mértani formák „visszaérzékiesítése” figyelhető meg. Kompozícióinak hihetetlen precíz kidolgozásával, a meleg, „beszédese” tónusokkal szinte pszichikai tartalmakat csempész bele a ridegnek tűnő formációiba. Szalkai Károly (Győr) rozsdás tónusokkal megdolgozott, triptichonszerűen kialakított felülete (Belső tér) a színértékek játékát, statikáját és elasztikus eloszlását kínálja fel a tekintetnek. A közepén végigfutó sötét foltok pedig mintha valami sebzésre, sérülésre utalnának... Ugyanennek a stílusnak (colour-field) hatásos megnyilatkozása Marton Zoltán számozott festménye. (M07-33) Ami többlet a hasonló felfogású képekhez: a kék árnyalataiban „úszó” képmező hihetetlen gazdag megdolgozása, a kompozíció spontán és szerkesztett elemeinek vizuális élményt fakasztó összjátéka. Színállapotok „váltják” egymást, elrendeződnek, majd szétáradnak; laza ecsetnyomok,

karcolások, a vászon átderengő fehérsége variálódik egy vibráló, nyugtalanító optikai jelenséggé. A csipkeháló fehérségét sötét, ajtószerű keret határolja, mintha azon át vezetne út egy titokzatos birodalomba. Budaházi Tibor (Zalaegerszeg) nem elégszik meg az amorf sterilitás „bájával”, számára a múlt töredékessége, torzóban előkerült írás-és jelkészlete jelent folyamatos kihívást. A feltárás és értelmezés. Kalligrafikus ecsetnyomai, különös fényjátékai, a felület törései, szakadozottsága – mind-mind az elsüllyedt múlt (idő) megidézése. Ezúttal is erről a sejtelmes világról ad hírt a Töredék II., a képzet mitikus aranykor (pseudó-történelem) iránt ébresztve nosztalgiaát. Nehéz besorolni az első díjas Kelemen Benő Benjamin (Újrnafő) tirtichonját. (Bizonyos foltok I-III.) A mű a merített papír fehérsége, s a dombornyomás felületi játéka, valamint az alig észrevehető, finom grafikai alakzat(ok) sejtelmes egysége. Minimalizmus ez, de nem a szó klasszikus értelmében: a reduktív látvány és az eszközök felhasználásának minimumával képes légi-es, elfoszló látomásokat rögzíteni.

Tolnay Imre (Győr) al secco tehnikával készült „nyomrögzítése” az anyag viselkedését „kutatja”, különböző szín és felületalakító behatásokra. (Világos helyek) Műve sajátos átmenet a plasztika és festmény között: a keret nélküli, szabálytalanul határolódó fakturális felület szintén finom átmeneteivel műfaj Németh Hajnalka (Győr) Pilinszky doboza. A háttérben látszó, papírra nyomtatott idézetcsíkok – „még meg lehet szülni/ még fel lehet kötni”, a piros kötél és a terhes női szobor – az élet erőszakos elpusztítása elleni tiltakozás „oltára”, híven interpretálva a költő intencióját. A tárgykonstrukciónak egy másik változata Sára Zoltán (Győr) légies, festett fa, sárgaréz és gipsz szerkezete. (Zaklatott pillanat) A nyitott, töredékes, torzójellegű formáció valamiféle modell, egy érzelmi állapot kivetülése, tárgyiassulása. Lisbeth Sailer plasztikája pedig éppen zártságával „tüntet”: felnagyított, egymásba kapcsolódó, festett fa láncszemei a természeti törvény megbonthatatlanságát példázzák. A természetes anyaghasználat szép példája Monok Balázs (Zalaegerszeg) tárgykollázsja. (Fészekrakó program, II.) A dominószerű konstrukció érzéki, törekenyen formázott fészek alakzatai (szalmából) a madárfészek védeltségére utalnak, számuk és elrendezettségük azonban a fészek fogalmi megragadását kívánja demonstrálni. Sokkal provokatívabb tárgykollázssal jelentkezett Elisabeth Ledersberges-Lehoczky (Mahnartsbrunn). A sokoldalú osztrák szobrászművész is lemondott a nemes anyagokról, „ronccsá” táncolt, leszögezett balettcipőkből összeálló, bordó, gyűrött plüss drapériára helyezett szellemes installációja (Dance me the of love) Leonard Cohen ismert számának ihletét tükrözi, a végletes, önpusztító szenvedélyről. A szobrászati anyagban csalódást keltett a burgenlandi Heinz Bruckschwaiger Vörös borba merült burgenlandiak című groteszk-bumfordi kettős portréja, mely inkább karikatúrának hat, mint

valódi plasztikai megnyilatkozásnak. Gombos Andrea (Szombathely) cím nélküli fa plasztikája – a rönkdarabba vágott négyzetes „hiány” – a természeti és mesterséges beavatkozás kontrasztját formázza meg. A plasztikai minimalizmus meggyőző konstrukciói Horváth László (Zalaegerszeg) munkái. Különleges technikája ezúttal is jól érvényesült: a papírtestet acélporral bevont alakzatai, maximálisan felfokozott, szinte rakuszerűen repedezett, rozsdaszínű felületükkel az idő kéréllhetetlen munkálkodásának jelképei. Különösen találó az In memoriam J. A. című kompozíció, a kockakövek közé szorult, elmozduló, lehullani készülő kéziratlapjaival.

Michael Horak (Groszöflein) kerámiasorozata (Ki mint vet, úgy arat) homokba ágyazott, növényi formákat „tálal” elénk, de hiányzik belőlük az erő és plasztikai lelemény. Geszler Mária (Szombathely) változatosan színezett „hegedűtorzó” viszont valósággal elbűvölök a szemlélőt. Az ismert keramikumművésznek sikerült megújulnia, több helyen is látható kollekciójának szinte minden darabja más, egyedi, mégis a hegedűforma bájos variánsa.

A műfaji képet Kustán Melinda (Győr) ötletes, dekoratív falikárpitja (Kerekecske, Gombocska) teszi teljessé.

A III., Zalaegerszegen megrendezett Eurégiós tárlat jól reprezentálja az alakuló régió kortárs képzőművészetét. Az itt-ott ingadozó színvonal, bizonytalankodás ellenére is. Kivehetők az egymásra hatások, az érintkezések, a kölcsönös inspirációk jelei, az intenzív tájékozódás a legújabb nemzetközi stílusirányok felé. Az itt élő, dolgozó művészek úgy vannak szinkronban a világáramlatokkal, hogy vállalják a műveikbe sugárzó lokális energiákat. S az év végén eltűnő határok módosíthatják a régió körzetét: hiszen a Muravidéken élő szlovén és magyar művészek joggal és szervesen tartozhatnak bele ebbe a West/Nyugat Pannon kultúrkörbe.

Lisbeth Sailer:
Cím nélkül
tölgyfa
hamu, grafit